

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА СІІ, БРОЙ 7

СОФИЯ, 1 – 15 АПРИЛ 2002 г.

ЦЕНА 0,50 лв.

http://synpress.bglink.net, e-mail: synpress@bglink.net

- **Църквата и феномените на модерния свят**
- **Израелско-палестинският конфликт застрашава християнски светини** стр. 3

- **Невидимото убийство – възледът на Църквата за аборта и духовни съвети** стр. 4
- **Българският православен интернет – настояще и бъдеще** стр. 5

- **Старецът Яков Цаликис и светата Литургия** стр. 6
- **Знанието като информация и съзнанието като опит – Радован Бигович за проблемите на духовната просвета** стр. 7

Алабастърът със св. миро, дарен на Българската православна църква от Вселенската патриаршия през 1945 г. при отпадането на схизмата. Събът се съхранява на специално място в митрокеката на Синодалната палата

На Неделя Кръстопоклонна започна подготовката за Петото мироварене на Българската патриаршия

В третата неделя мазване. Мирото може да бъде приготвено само от канонична автокефална църква със статута на патриаршия, какъвто е нашата. Съответно, то може да бъде раздавано само на канонични поместни сестри-църкви, пребъдващи в църковното единство.

На Неделя Кръстопоклонна по специалния богослужбен чин се полага съставките, които престояват до Неделя Ваия – Цветница. На Велики понеделник започва самото варене. В следващите броеве „Църковен вестник“ ще информира подробно своите читатели за събитието.

Това е събитие от историческа важност, което свидетелства за благодатната и канонична принадлежност на Българската православна църква към Едната света съборна и апостолска църква Христова.

Чрез св. миро се предават в пълнота даровете на Св. Дух в църковното тайнство Миропо-

Възвание за милосърдие до клира и миряните

Рестни отци, боголюбиви братя и сестри, адостта от християнската благовестие е непомръкнава и неподвластна на скърбите в света. Никой не може да ни лиши от нея, нищо не може да ни я отнеме. Защото Спасителят Христос ни уверява: „В света скърби ще имате; но дерзайте, аз победи света“ (Иоан 16:33).

Ако Го послушаме, не само ще разберем смисъла на тази победа, но и ще бъдем в нея съпобедители с Христа.

Как? – като дерзаем в изпълнението на Неговите заповеди и в подражанието на Неговата любов. Така и ние ще вкусим още тук радостта от живота вечен, и на своите близки ще помогнем да изтрият съзвие и да предусетят спасението.

Ако в настоящия момент Бог по своята милост ни е избавил от големи скърби, това не значи, че сме лишени от възможността да проявим любов към скърбящите около нас. А те са твърде много. Да поемем, прочее, част от бремето им, за да приемем после и победни венци в Царството Божие. Да окажем милост, за да бъдем и ние помилвани.

Светият Синод на Българската православна църква винаги е имал отеческа и архипасторска воля да съдейства и да участва в изпълнение свящото дело на християнското милосърдие.

Още Четвъртият църковно-народен събор в своите решения прие линия за възстановяване и развитие на милосърдната дейност в Църквата. Тази линия бе продължена и от проведения се на 17 декември 2001 г. Пети църковно-народен събор, който в своето Възвание към клира и народа заяви: „всеки от нас да бъде мисионер в своя дом, в попрището на живота и навсякъде, за да не оскудява вярата, да не скъва благочестието, да не пресъхва чистотата и да не гасне звездата на родолобие то по примера на нашите предци и учители на жертвената любов“.

Ние оценяваме всяко благотворително начинание и на многобройните нецърковни държавни или частни институции. Не пренебрегваме доброто дело във всяка негова изва.

Но за нас като последователи Христови, като подражатели на св. апостоли и носители на светоотеческите традиции, е особено важно да благодарим благодатно, да съчетаем личната добродетелност с нетленните въздаяния на Светия Дух. А те ни се дават особено, „не тъй, както светът дава“ (Иоан 14:27) и само там, където Самият Христос свещеноедейства, сиреч – в Църквата. Затова храмове и манастири на каноничната Българска православна църква са най-подходящите места, истинските благодатни центрове на християнската добродетел.

Благочестиви отци, братя и сестри християни, Христос принесе Себе Си за спасението на света. Да принесем и ние нещо от себе си за спасението на ближните – то е и наше спасение.

Да принесем в Църквата – кой каквото може – за нуждаещите се. Да не пилеем даровете си по пътищата на суетата, но да ги осветим тук, в храма.

Никой да не се срамува от скромността на своето приношение. Христос е оценил най-високо лептата на бедната вдовица (вж. Марк 12:43), приел е като скъп дар и чаша вода за жадния (вж. Марк 9:41).

Съберете тук в храма, а светата обител, дрехи, обувки, храни, лекарства, пари. Не забравяйте и книги за онези, които жадуват духовно.

Принесете ги пред свещенството, при дяконите или храмовото настоятелство. Такъв е примерът на християните от апостолските времена, такива са и заветите на просиялата от древност Българска православна църква.

Свещенослужителите Христови нека приемат това приношение като дар пред Господа. Нека разпределят благата мъдро и справедливо сред истински нуждаещите се, според правдата Христова. Никой да не остане пренебрегнат, всеки да получи утешение. Защото и нашият Господ Исус Христос не пренебрегна никого, но пострада и възкръсна за всички човечи.

Да започнем от малкото и Бог ще умножи плодoвeтe на делото ни. Да не се боим от материалната криза: ако Христос е с нас, скоро отново ще има кухни за бедни, сиропиталища и дори болници към енории и манастири. И

времето на св. Василий Велики било усилено и нелеко, но това не попречило да се създаде огромно средище за материално и духовно обгрижване на бедни и страдащи – известната от древност „Василиада“.

По този пример и ние, като наситим и облечем нуждаещите се, да се погрижим и за духовната им храна. Да им предложим църковно слово и утешение. Да се потружим за организирането на училища по катехизис. Да привлечем и децата, като им покажем, че учението, компютрите и игрите дори, могат да клонят и към светостта, а не само към греха.

Да сторим необходимото, та трапезата ни да бъде отрупана не само с храни – да бъде украсена и с добродетели. Да не останат гладни, болни и мръзнещи отвън, но всички да й се насладят, всички да се насатят.

Ето, Женихът Христос идва. Да се облечем в празничната премяна на милосърдието, за да Го посрещем достойно и да взлем честити в Неговия чертог.

Председател на Св. Синод
† МАКСИМ

Патриарх Български и митрополит Софийски

- Членове на Св. Синод:
- † Врачански митрополит КАЛИНИК
  - † Сливенски митрополит ЙОАННИКИЙ
  - † Пловдивски митрополит АРСЕНИЙ
  - † Видински митрополит ДОМЕТИАН
  - † Варненски и Великопреславски митрополит КИРИЛ
  - † Американски, Канадски и Австралийски митрополит ЙОСИФ
  - † Западнo- и Средноевропейски митрополит СИМЕОН
  - † Бивш Нюйоркски митрополит ТЕЛАСИЙ
  - † Великотърновски митрополит ГРИГОРИЙ
  - † Русенски митрополит НЕОФИТ
  - † Неврокопски митрополит НАТанаил
  - † Плевенски митрополит ИГНАТИЙ
  - † Старозагорски митрополит ГАЛАКТИОН
  - † Ловчански митрополит ГАВРИИЛ

ДОКУМЕНТИ

Синодално писмо до папа Йоан Павел II по повод предстоящото му посещение в България

В отговор на официалното писмо, с което Ватиканът уведомява за предстоящото посещение на папа Йоан Павел II в България, Св. Синод на БПЦ съобща условията на приема, който ще му бъде оказан по негова молба. В писмото се казва:

„Сред българската общественост продължително време се коментира посещението, което Вие желаете да направите в нашата страна.

В писмото си до нас от 08.01.2002 г. Вие потвърждавате, че гостуването Ви ще се състои от 23 до 26 май тази година по покана на католическата общност и правителството на Република България.

Изразявате желание на 24 май да направите посещение на Предстоятеля на Българската православна църква и членовете на Св. Синод.

В този ден ние ще Ви приемем в 11,30 ч. в Синодалната палата по приетия за такива официални случаи ред.“

Българската православна църква изрази тревога от действията на Ватикана в православна Русия

Във връзка с политиката на прозелитизъм, която напоследък Ватиканът провежда на територията на Руската православна църква (вж. ЦВ, бр. 5), Св. Синод изпрати писмо до Негово Светейшество Московския и на цяла Русия патриарх Алексий II. В писмото е изразена загриженост от създадалата се ситуация:

„Ваше Светейшество, зеловълюбени в Христа брате и съслужателю,

Братски Ви известяваме, че получихме Вашето писмо, с което изразявате Вашата и на светата Руска православна църква тревога, предизвикана от образуването на католически епархии и обединението им в църковна провинция на територията на Вашата богоохраняема страна.

Ние и Св. Синод на Българската православна църква, със загриженост за всеправославното единство, отстъпване истините на светата православна вяра и свещени традиции, решиме да изразим нашата категорична подкрепа към сестрата Руска православна църква в нейните усилия за защита на православното изпълнение от прозелитистките тенденции на Ватикана.“

Св. Синод на Българската православна църква е изразил това свое становище и в писмо до папа Йоан Павел II, в което се казва:

„Св. Синод на Българската православна църква с тревога узна от извлечението и писмото на Предстоятеля на светата Руска православна църква Негово Светейшество Московския и на цяла Русия патриарх Алексий II, че на 11.02.2002 г. във Ватикана е било обявено Вашето решение да бъдат повишени административните структури на Римокатолическата църква на територията на Русия в статут на епархии. От този момент в документите на Ватикана каноничната територия на Руската православна църква в Русия сте решили да се нарича „църковна провинция“, възглавявана от митрополит.

Ведно с Поместните свети Православни църкви изразяваме нашето становище, че подобни постъпки от страна на Ватикана пречат за установяването на духа на разбирателство, взаимно уважение и търпение пътища за християнско обличение.

Ние зачитаме правото за обективност на Вашето писмо, но категорично не одобряваме прозелитизма като форма на мисионерска изява в православна свят.“

ХРОНИКА

Патриаршеско служение

На 24 март – Неделя Православна – в ПКСХП „Св. Александър Невски“ бе отслужена св. Василиева литургия от Негово Светейшество Българския патриарх Максим. В службата взеха участие б. Нюйоркски митрополит Геласий, Пресвещените епископи: Траянополски Иларион, патриаршески викарий, Знеполски Николай, викарий на Софийска митрополия, Високопреподобният архимандрит Борис, гл. секретар на Св. Синод, йерей-театар Антон Найденов,

На 25 март – Благовещение на св. Богородица – Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Максим отслужи св. Златоустова литургия в столичния храм „Покров Богородичен“. В съслужението взеха участие Високопреосвещенят б. Нюйоркски митрополит Геласий, Пресвещенят Знеполски епископ Николай, викарий

На 23 март – Тодоровден – в синодния параклис „Св. цар Борис“ по традиция бе отслужена празнична утрина и св. Литургия.

Тази година службите бяха извършени от Негово Пресвещенство Траянополския епископ Иларион, патриаршески викарий, Високопреподобният

На 24 март – Неделя Православна – Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений отслужи св. Василиева литургия в катедралния храм „Св. Богородица“ в Пловдив в съслужение със свещ. Апостол Марудов, председател на храмовото църковно настоятелство, и дякон Еленко Йосифов.

На 25 март – Свето Благовещение – Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Арсений посети Асеновград, където отслужи празнична св. Литургия в

Васил Шолов, протодякон Стефан Марков, дяконите Любомир Братов и Атанас Вълков.

Уникално за св. Литургия на Неделя Православна е, че в храм „Св. Ал. Невски“ преди апостолското четиво се произнася многолетствие за всички предстоятели на поместните православни църкви. Тази традиция бе спазена и тази година. Протодякон Стефан Марков произнесе това тържествено многолетствие. Службата стана още по-тържествена и

на Софийска митрополия, Високопреподобният архимандрит Борис, главен секретар на Св. Синод, ик. Николай Танев, председател на църковното настоятелство към храма, протодякон Стефан Марков и дякон Любомир Братов.

Въпреки работния ден, храмът бе изпълнен с множество християни, дошли да почетат Божиата Майка.

архимандрит Борис, гл. секретар на Св. Синод, и дякон Любомир Братов. На св. Литургия молитвено присъства Негово Светейшество Българския патриарх Максим.

В слово за празника епископ Иларион разказа за живота и чудесата на св. мчк. Теодор Тирон, чиято

храм „Св. Благовещение“ по повод храмовия празник. В съслужение с Негово Високопреосвещенство в св. Литургия взеха участие ик. Петко Хаджидимитров, архисрейски наместник на Асеновградска духовна околия, ик. Тодор Димитров, председател на църковното настоятелство на храм „Св. Благовещение“, ик. Юрий Тарлев от храм „Св. Троица“ в Асеновград, както и свещеници от други асеновградски храмове. В началото на св. Литургия се извърши пострижение на двама неподяжени.

когато след освещаването на св. Дарове протодяконът огласи храма с т. нар. „выключка“ („велика похвала“).

По време на цялата св. Литургия в храма присъства и Негово Величество цар Симеон II, митристар-председател на Република България. По обичая той прочете Символа на вярата. След това Негово Величество се поклони в св. олтар. Там той взе благословение от Светейшия патриарх и бе поздравен за празника от останалите духовници.

В края на службата Българският патриарх произнесе празнично слово, в което изтъкна необходимостта на св. Благовещение, припомняйки думите на архангел Гавриил, отправени към св. Богородица: „Ти ще заченеш в утробата, ще родиш Сина и ще Го наречеш с името Исус. Той ще бъде велик и ще се нарече Син на Всевишния“ (Лука 1:31-32).

памет Църквата чества на този ден. Патриарх Максим също благослови богомолците и ги поздрави по случай празника.

В края на св. служба голяма част от богомолците се причастиха със св. Христови Тайни.

Димитър БОБЧЕВ

Вести от Пловдивска епархия

„Да се радваме, защото Бог чрез св. Богородица отвори отнovo за нас дверите на рай, затворени не от Него, а от нас самите чрез грехопадението на Адам и Ева“, призова в архипастирското си слово след св. Литургия Негово Високопреосвещенство митрополит Арсений. Той благопожела на богомолците изпълнили храма: „По молитвите на св. Богородица Бог да даде на ежедневият ни радост“.

Културно-просветен отдел на Пловдивска митрополия

Неделя на св. Григорий Палама в Крумовград

На 31 март, Неделя на св. Григорий Палама, събитие с особена важност развялува гражданството на Крумовград и изучаващите богословие студенти във филиал „Любен Каравелов“, гр. Кърджали, на Пловдивския университет „Преп. Паисий Хилендарски“.

В храм „Св. Иван Рилски“ в гр. Крумовград бе отслужена тържествена света Литургия от протопрезвитер професор д-р Николай Шиваров, преподавател по свещ. Писане на Стар Завет в съслужение със свещениците Боян Саръев от Кърджали, Карамфил Алчев от Момчилград и Петър Кашев от Свиленград. Хор от студенти богослови под ръководството на декана на Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ доп. д-р Иван Желев Димитров и на асистентките Пенка Борисова и Катя Дамянова пъх на службата. На св. Литургия присъстваха членове на директорския съвет на филиала начело с директора доп. д-р Иван Костов, а така също и много граждани, които проявиха жив интерес и изразиха горещо желание техният храм да се добие с действащ свещеник, тъй като вече 2 години местните християни са лишени от духовен пастир.

Доцент Иван Желев подари на храм „Св. Иван Рилски“ икона с лик на патрона на Софийския университет – св. Климент Охридски, и произнесе слово.

След празничната Литургия проповед произнесе протопр. проф. Николай Шиваров. Той говори за богоугодния живот и делата на българските светци, за необходимостта от духовно възпитание на младото поколение в днешните времена.

Предстоят посещения на студентите и преподавателите от специалност „Богословие“ в Кърджали още в градовете Ивайловград, Ардино, Златоград, Момчилград, Смолян и др.

Моника АТАНАСОВА

НОВИ КНИГИ

Излезе от печат второто издание на книгата „Поглед към вечността“ на Траянополския епископ Иларион. В нея е изложено православното учение за възкресението и вечния живот. Разгледани са православните обичаи, свързани с грижата за починалите.

Книгата може да се намери в църковните книжарници или да се поръча на адреса на Синодално издателство.

Цена: 3,00 лв. (с пощенски разходи цената е 4,00 лв.).

ОБЯВА

Фондация Покров Богородичен обявява конкурс за проекти на български православни организации, братства и институции към Българската православна църква за развитие на социална и просветна дейност.

Проекти се приемат до 30 април 2002 г. Информация за кандидатстване можете да получите от страницата на фондацията в Интернет на адрес: pokrov-foundation.org, секция Програми – Дякония – фонд Дякония, както и от офиса на фондацията на ул. „Врабча“ 18 в София, тел. (02) 987 1655.

† Ловчански митрополит ГАВРИИЛ, свещ. Кънчо КАБАДИЙСКИ

Църквата и феномените на модерния свят

Според християнските православни възгледи, на човека е отредена централна роля в Божието мироздание (Бит. 1:28). Неговите действия и решения определят посоката на общото развитие на света. Нещо повече, той носи цялата отговорност както за всичко, случило се досега, така и за онова, което предстои да се случи. Не някой друг, но само човекът носи образа Божий в себе си: „Рече Бог: да сътворим човек по Наш образ и по Наше подобие; и да господарува над морските риби и над небесните птици...“ (Бит. 1:26).

Но човекът в своето богоподобие има властта да господарува и над самия себе си, над обществото си, над културата си. Това е така, защото човекът е свободен, свободен онтологически – по сътворение, по същност, по дар Божий. Свободен е да управлява живота си и дори да му сложи край, да избира и определя идентичността си, приятелствата си, идеите на които да служи или въобще да не служи на никакви идеи; свободен е да избере и своята участ във вечността.

Как днес извън Църквата се разбира и осъществява тази свобода? Как се осъществява признанието на човека в земната история, в нашия тукашен стивен свят.

Свършенното човечество се движи в посока, която си е определило по свои собствени мотиви, лишени от всякаква духовна санкция. На тази плоскост, отвъд рилски и Бога, и ближния, се движат съвременните световни процеси.

Днес се създават нови видове управления, които се опитват да обхванат дори личния живот на хората. Размиват се старите граници – географски, политически, икономически, нравствени. Извършва се една „нежна“ диктатура от нов тип, изискваща промени във всички и във всички. Трябва ли винаги да казваме „да“? Къде е мястото на отделния човек в този процес? Как новото управление и новите глобални стратегии ще променят живота му?

В своята „Социология на господството“ Макс Вебър твърди, че „най-чистият тип господство се осъществява посредством бюрократичен щаб за управление“.

Глобалното управление обаче, сега изисква нещо повече от обикновена бюрократия. Вече става въпрос не за една държава с нейния вътрешноуправленски бюрократичен апарат. Нещата излизат извън националното и държавното. Вече говорим за една мултинационална и, колкото и странно да звучи, дори за една мултидържавна държава – първо „голямото европейско село“, а после и „голямото световно село“. Западната ци-

визация вече е разработила технологията на глобалната всепроникваща власт. Нито една от бившите световни империи досега не е имала възможност за това. В близкото минало, за да бъде приведено в дознание на гражданите едно разпоредение е трябвало доста време – дни до седмици, дори месеци. Ако пътищата, например, са непроходими, а средствата за комуникация лоши, това пряко се отразява на възможнос-

по целия свят.

Тъй като навлизаме в чуждата нам територия на политологията, нека дадем думата на специалист. В своето изследване „Краят на цивилизацията или изгизгът на историята“ Анатолий Неклеса пише: „Съвременната глобална архитектура явно се гради по други мерки, а не според демокрацията.“ Така си и остана приамлив мираж представата за универсалния парламент

за контрол. Днес средствата за контрол и начините за събиране на информация са несравнимо по-ефикасни от кога-то и да било. Човекът, неговият бит, дом и даже възгледите му стават все по-прозрачни. Развитието на икономиката през последните 100 години доведе до пълна зависимост на всички граждани от държавата. Първата стъпка по този път бе унищожаването на независимото стопанство и създаването на регионални пазари. Днес човек, който не е включен в активни взаимоотношения с града, не е в състояние дори да изхрани семейството си.

Следващата крачка бе създаването на национални пазари. Накрая, през XX в., се създаде системата на световната икономика, в която цели страни са изгубили своята независимост. Шо се отнася до отделния човек, материалното му състояние, благата, които той произвежда и употребява – всичко се намира под влиянието и контрола не само на държавата, но и на една наддържава международна общност.

Това е твърде ефикасна система от гледна точка на икономическото развитие. Но тя води до едно следствие, което може да се окаже съдбоносно – човекът губи навигици си и нагласата си за самостоятелен живот. Степента на неговата зависимост от външния свят, вместо да намалее, многократно е нараснала. Днес той е толкова зависим от природата и стихията, но е буквално заробен от доставките на горива и енергия, а все повече и от електронния информационен поток.

Но, когато всички се лишават от своята суверенност – и хора, и държави – кой възме властта над тях? Международни управленски структури, които нямат своето отечество, но имат финансови и политически интереси

на хора, притежаващи едновременно право на глас. Напротив, в момента става определено смаяване и упадък на авторитета и влиянието на широките политически форуми, като паралелно с това се засилват по-тесните елитарни общества.

През цялата геополитически размах на своята дейност, новият световен ред не изпуска от своето ползрение и живота на обикновените граждани. Създават се механизми, които ще позволят животът на човека да стане още по-прозрачен. Например, чрез въвеждането на електронните пари и електронната търговия.

Мнозина днес виждат опасност в разните „знани на Антихриста“, както наричат баркода, шифрите в новите документи за самоличност и т. н. Да се явява, че някакви знаци и кодове могат да действат върху съвестта и свободната воля на психически здрав човек, би означавало да отдаваме прекалено голямо значение на някоя явления, свързани с идеолопоклонството, а „нищо, че идолът в света е нищо“ (1 Кор. 8:4). Но остава важният въпрос: това заиграва със сръбтехнологичните доколко би могло да застраши духовната ни свобода?

Информационната цивилизация днес прави възможно активното, бързо и успешно, но най-вече доброволно формиране на определени светогледи у хората. Не случайно всеки тоталитарен режим веднага започва своя „културна революция“... Всички трябва да бъдат отромотени, за да четат подходящите вестници и книги, да гледат подходящите телевизионни предавания и филми и т. н. В крайна сметка, това може да доведе до откъсване на човека от нормалното и естествено течение на живота, а също и от традиционната му ценностна система, до изграждане у него на „ново съзнание“. Съзнание, в което християнството не само не намира

място, но дори предизвиква отрицателно отношение към себе си. Телевизията или Интернет например, предоставят на обикновения човек смелни, готови за консумация идейни продукти и внушения и въздействат активно в съдеставата му, много лесно може да противодействат на вътрешните усилия, които духовният живот изисква.

Похристиянското общество изглежда все по-трудно търпи неговите членове да изповядват никакви определени възгледи. Да не говорим, ако те са църковни. Към християнските ценности може да се проявява търпимост, но в замяна на това те са лишени от глас. Ако някой се опита да осъди в обществено пространство хомосексуализма или абортите, например, обикновено набързо му скалъбват обвинения в некоректност и нападки срещу „човешките свободи“. Опитно се потвърждава, че придръжките се към строг християнски възгледи имат много по-малко шансове да изградят кариера в обществото.

Медиите, които формират общественото мнение в нашия свят, все повече лишават християнството от право на равно-стойна изява в сравнение с останалото множество от идеино-философски и религиозни послания. Промея се и посоката на ценностната ос, върху която се развива човешкото общество. Започва подмяна на основни ценности. Гражданите на глобализирания свят е демократ, либерал, плуралист, човек с мнение за себе си и за света, изградено преди всичко от медийната пропаганда. Той оценява света по критерии, които са му прокутивани. И ето, че под слънцето вече има напълно законно място за злото, за всеки порок, за обрат и превързти, за многобройните превъплъщения на онова, което в други времена е било невъзможно.

В обобщение можем да кажем, че човешката свободна воля днес е поставена на сериозно изпитание.

Дълг на човека като най-прекрасното Божие творение е да удържи чистотата на яврата в Бога, който е пръв и неизменен авторитет в света. Това е възможно само в Църквата, защото нейната реалност и значението ѝ са над-световни. Църквата започва в историята, но продължава извън нея заедно със своите членове. Тя обитава тукашния свят, но едновременно с това е и отвъд, мистически близка с Бога. Бог е нейна граница, т. е. тя е безпредельна. Но доколкото Църквата е „отсамна“, земна, съвсем реална в нашите сетива и представи, тя съжителства с феномените на този свят – доктрини, идео-

Израелско-палестинският конфликт се пренесе около християнските светини във Витлеем

На 2 април 50 израелски войници, разбивайки всички врати, нахлули в хотела за поклонници, принадлежащ на Руската духовна мисия. Те са се разположили на всички етажи и покрива на сградата, и са заели огнени позиции. Въоръжените са отказали да напуснат зданието с аргумента, че това е най-високата точка в околността и дава добра видимост към цял Витлеем. Повечето от тях са снайперисти. Те държат под прищел храм „Рождество Христово“, където са потърсили убежище около 200 въоръжени палестинци.

Седмстайният хотел е бил осветен преди няколко седмици. Той се намира на двеста метра от храм „Рождество Христово“ и вече е бил готов да приеме първите поклонници за Пасха.

Руският патриарх Алексий II е изпратил протестно послание до президента и до премиера на Израел, в което се настоява да бъдат изведени войските им от територията на Руската духовна мисия. Московската патриаршия смята „за недопустимо използването на военна сила на територията и зданията на религиозни организации, призвани да благоветят мир“.

Представител на израелската армия оправдал отказа за оттегляне от сградата на Руската духовна мисия с аргумента, че хотелът не се ползва с никаква специална имунитет. Той отбелязал, че във Витлеем има твърде много подобни здания и ако всеки път израелските военни не почистват върху тези неща, ще бъде невъзможно да се провеждат военни операции.

Израелската армия напусна сградата на хотела за поклонници във Витлеем едва на 5 април. Те оставиха зданието с разбити врати, изпочупени прозорци и мебели. Все още представителите на Руската духовна мисия не се допускат с мотива, че съществува реална опасност за живота им.

Престрелките в района на храм „Рождество Христово“ продължават. Председателят на отдела за външни църковни връзки на Московската патриаршия Смоленски и Калининградски митрополит Кирил заяви по този повод: „Една от най-големите светини – храмът „Рождество Христово“, преживял толкова войни и нашествия, сега е запален от разрушаване. Въоръжено-противодействие в свещеното място достига крайния си предел, след който може да се стигне до голямо кръвопролитие.“ Митрополитът изрази загрижеността си от факта, че поради военния конфликт е забранен достъпът на поклонници от всички християнски наименования до витлеемските светини.

Във връзка с продължаващите боеве във Витлеем Св. Синод на Руската православна църква е излязъл с изявление, в което призовава да бъдат спрени военните действия на мястото на Христовото Рождество и въоръжените хора да бъдат изведени оттам. „Ние сме възмутени от оскърбелните действия по отношение на светините и използването на здания и територии на религиозни организации за бойни действия.“ Руската църква е безпокоена от това, че „днес Светата земя е кощунствено окървенена от вражда и е обгарена в кръв“.

Военният конфликт в Израел засегна още един участък на Руската духовна мисия – манастирът в Херон. По информация от представител на Руската духовна мисия в Светата земя Йеромонах Теофан (Лукианов) стенице на манастира са били повредени от куршуми. На територията на тази св. обител се намира една от най-големите светини, свързани със Стария Завет – Мамврийският дъб.

На 2 април, вследствие на обстрел от израелската армия, е избухнал пожар в католическата църква „Св. Мария“ във Витлеем. Загинал е настоятелят на храма о. Жан Асаад, няколко монахи са били ранени.

Архиепископът на католическата църква в Йерусалим Мишел Саббах оглави литийно шествие до резиденцията на министър-председателя на Израел Ариел Шарон, за да изиска от него прекратяване на военните операции. Той призова всички религиозни дейци още по-усърдно да се молят за мир на библейската земя. „Над християнските светини с надвиснала заплаха, но най-ужасното е, че продължават кръвопролитията“ – заключо чава архиепископът.

Полина СПИРОВА

Един нов политически и нравствен ред не може да ни обезкуражи, нито да ни забрани да свидетелстваме, защото Спасителят ни каза: „Вие сте светляци на света“ (Мат. 5:11-14). Всеки истински християнин знае и очаква: съблазън има да дойде и ще дойде. Да помним и живеем в Истината.

Невидимото убийство

В днешно време да се говори за брака като за свещен съюз между един мъж и една жена, се счита за акт на дискриминация по отношение на т. нар. сексуални малцинства; да се говори за прелюбодейството и блудството като за тежки грехове, се счита за ретроградност, а всяко изказване против абортите се тълкува като посегателство върху свободата и правото на жената на избор. Днес това „право“ на аборт се смята за напълно естествено както от юридическа, така и от морална гледна точка и се защитава от държавата, от съдебната

система, медиите и болшинството хора. За съжаление, обркъци от лъжливи дух на нашето съвремие, дори вярващи християни считат, че абортът е чисто медицински проблем, нямащ отношение нито към нравствеността, нито към тяхната вяра и спасение. Отношението на Православната църква към този важен проблем дава на членовете ѝ ясни ориентирци, които да им помагат да определят своето поведение, на света – свидетелството на Истината, съхранена в пълнота в съкровищницата на светото Православие.

Отношението на Църквата към аборта

Съгласно повелята на Господ Бог, отпавена към първата човешка двойка: „Плодете се и множете се, пълнете земята и обладайте я“ (Бит. 1:28), в еврейската традиция зачеването на дете винаги се е считало за Божи дар и особено благословение за съпружките. Напротив, бездетството се е считало за проклетие за стори тежки грехове. От гледна точка на старозаветния Закон абортът е тежка смъртен грях против шестата Божия заповед.

Това разбиране за родителството и абортите съвсем естествено преминава и в Христовата църква, но с приобщаването към вратата на голям брой езичници, непознати Моисеевото законодателство, възниква необходимостта от нарочни правила, регулиращи поведението на новопокръстените. В древнокхристиянски писмен паметник „Учение на 12-те апостоли“ (Дидахия) във втора глава откриваме следното правило: „Не убивай, не прелюбодействуй, не развращавай деца, не блудствай... не убивай децата в утробата и не умъртвявай родилците се...“

„Посланието на св. ап. Варнава“ е не по-малка категория: „Не умъртвявай младенеца в утробата и не го убивай след като се роди.“

Отците на Църквата също така недвусмислено осъждат както способства-

щите извършването на аборт, така и жените, прибягнали към тях.

Според св. Василий Велики „тези, които дават отвари от билки, отравящи младенеца, са убийци, както и тези, които приемат убивачи зародиша отрови“. И още: „Умишленото погубване на зачатията плод подлежи на наказание за убийство.“

Св. Григорий Нисийски, освен че осъжда аборта, осветлява и проблема за началото на живота, като го отнася към момента на зачатията, а не към някой произволен етап от развитието на плода.

Сто години преди тях Тертулиан пише по въпроса кога зародишът става човек: „Възпрепятстването на раждането на плода у нас се счита равнозначно на убийство. Пък и действително, не е ли все едно дали изтръгваш душата от тялото, или не я допускаш да се оживотвори!“

Св. Ион Златоуст изтъква, че не само жената извършила аборт, а и мъжът, който я е подтикнал, носи вина за греха.

Макар че сборниците правила на Църквата говорят за аборт като за пиене на отровни билки с цел помятане, а съвременната медицина доста да е разширила своя арсенал от способности за детуебство, то абортът не променя своята същност, нито Църквата своето принципино отношение.

Какво е то? Абортът представя убийство на невинно човешко същество, а онези, които са го извършили или са способствали за извършването му, са убийци. Те са виновни пред шестата Божия заповед „Не убивай“ и втората най-важна Христова повеля „Възлюби ближния“, защото кой се нуждае повече от любов и закрила от младенеца, който поради пълната му беззашитност Бог е определил да расте и укрепва в утробата!

Кога започва животът? При зачатията или след имплантацията няколко дена по-късно, когато започва да бие сърцето (около 24-я ден) или на шестата седмица от бременността, когато вече се долавя мозъчна дейност, когато зародишът достигне в двадесетата седмица, т. нар. състояние на „жизнеспособност“ и може да оцелее извън утробата, или едва след раждането?

Дори най-упоритите поддръжници на аборта не отричат, че още във втория месец бебето притежава всички органи във функциониращо състояние. Не може да приемем тяхното твърдение, че нероденото дете не е пълноценен човек. Никое човешко същество не е в пълна мера „личност“, „човек“, но всички хора са в процес на развитие, на възрастване към Бога и притежават потенциала да станат човек в пълна степен, т. е. да достигнат

единство с Бога. Затова и роденият и нероденият са еднакви ценни за Бога и нужни за Божие домостроителство.

Изумително е до какво извършване е достигнало човешкото съзнание – да гледа на аборта като на обикновена хирургическа операция, която засяга жената, но не и нероденото човешко същество! Вероятно жената, решила да направи аборт, се тревожи единствено „Ще ме боли ли?“, сякаш ще ѝ отстранят апендикс или болен зъб. Едва ли някоя си дава сметка на какви ужасни мъчения, способни да стъпнят и най-ожесточения палач, подлага нероденото си дете.

Няма да описвам подробно различните способности. Най-общо те могат да бъдат разделени на два типа: 1) Такива, при които бебето се губи още в утробата на майката, като се различават, изгара с химикали или се инжектира с отрова, а след това се изважда на части; 2) И такива, при които чрез изкуствено предизвикана родово дейност или цезарово сечение плодът се изтръгва жив, а след това се убива или предава за лабораторни изследвания. Тези методи ще добиват все по-голяма популярност, тъй като присаждане на органи или извличане на клетки за различни препарати може да става само от жив организъм.

Външните създания, Бог му е върнал дихание за живот и няма да го изостави, ще го освети при светото Кръщение и ще го обща.

За съвременното общество търпеливото понасяне на страдания или безропотното приемане на Божията воля е признак на слабост. Смята се, че страданията трябва да се избягват на всяка цена, че ако някой ти пречи да осъществиш намеренията си или „да бъдеш себе си“, заслужава да го елиминираш. Не е чудно, че се стигна до там, хората да прехващат и собствените си деца, ако ще ги затрудняват, ако ще са пречка да удовлетворишат себичните си, егоистични желания.

Каквито и социални, икономически, екологически и т. н. причини да се избягват за намаляване на раждаемостта в т. нар. цивилизовани страни, същиската причина си остава колосалната себичност, обседа хората, егоизмът и гордостта.

По данни на асоциация „За бебето и детето“ през миналата година у нас са направени 162 000 аборта. Родените деца през този период са 68 680. Абортите са правени не само в държавни болници, но и в 157 частни клиники. По данни на същата асоциация 75 % от жените предпочитат прекъсването на бременността и да извърши частен лекар. Д-р Иван Диков от „Майчин дом“ в София съобщава, че до аборт прибягват предимно неомлажени момичета на възраст между 23 и 30 години.

По материали от в. „Труд“, бр. 87/2002

Нежелана бременност

Когато свещеникът или православният християнин се сблъска със случай на „нежелана“ бременност, трябва да положи усилия да помогне на жената да приеме детето си без страх от бъдещето, с повече смирение и вяра в Божия промисъл.

Да ѝ помогне да мисли за детето в утробата си като за невинно същество, поверено ѝ като скъпоценен дар, а не като за проблем, който трябва да разреши на всяка цена.

Да ѝ помогне да го възприеме като пълноценно човешко същество, уникално и неповторимо, със специална роля за Божие домостроителство за спасението на света, а не като „парче месо“.

Да информира жената как се развива зародишът в съответната седмица от бременността.

Да ѝ информира как точно се извършва абортът, каква е става с телата на абортираните деца, каква е участва на душата на некръстения младенец, какви са последициите за физическото и духовното здраве на майката и на цялото семейство, че някои противозачатъчни противно на наименованието си не предотвратяват зачатията, а убиват и изхвърлят вече оплодената яйцеклетка.

Може би ще възразят, че това не е работа на Църквата, че за целта си има лекари, женски консултации, специализирани списания. Истината е, че отровна на материализма и незащитаност на живота са проникнали навсякъде. Онези, които би трябвало да пазят живота, с лекота и без утрения го унищожават съзнателно или не знаейки какво правят. Ежегодно хиляди невинни младенци биват избивани. Това е не само социално, демографско или психическо зло, а и кръвна жертва на олтара на сатаната. С всяко убито дете неговото владичество се разширява в душите на всички, способствали за този аборт: жената, извършила аборт; мъжът, който я е подтикнал или подкрепил; свещеникът, който ѝ е разрешил; политическите деятели, гласували съответен закон; социалните работници, препоръчавали аборт; магистратите, поддържащи „правото на аборт“; работещите в средствата за масова информация, скриващи истината за абортите; неправителствените организации, подкрепящи „правото на избор“; финансиращите и провеждащи изследвания за химически вещества, унищожавачи зародишите; поддръжниците и провеждащите експерименти с живи деца в утробата или извлечени от нея; организациите за семейно планиране, чиято цел е демографска регулация чрез контрацепция, аборт и стерилизация; както и всички, които с мълчанство си и бездействието си съдействат на злото да тържествува и избива младенците ни.

Ако злото вече е сторено

Много хора просто не знаят, че абортът е тежък грях и се поддават на светските заблуди по този въпрос.

С проповед и просвещение свещеникът трябва да им помогне да разберат, че са извършили смъртен грях, да ги приведе и подготви за покаяние и изповед, да им помогне да постигнат мир себе си и с Бога. За установяването на такъв мир често са необходими многогодишни духовни трудове.

Само дълбоко сърдечно съкрушение и искрено покаяние може да възстанови членството в тялото на Църквата Христова и правото на причастяване, подплатено с твърда решимост този грях да не се повтаря и да се работи за това и други да не паднат в него.

А любовта, от която са лишени неродените си деца, родителите трябва да превърнат в топла грижа за своите и чуждите деца.

Александра КАРАМИХАЛЕВА, презвитера

Аргументите за защитниците на аборта

Ето най-употребяваните аргументи, приспивачи съвестта:

– Ембрионът не е човек, а „парче месо“;

– Плодът е част от тялото на майката и тя има пълно юридическо и морално право да се разпоредя с тялото си, както намери за добре;

– Абортът е операция като всички други;

– Абортът е даж морален и хуманен, защото земята е пренаселена, замърсена, светът е ужасен, животът тежък.

Само че и вярващи, и невярващи би трябвало да знаят, че макар и зависимо от тялото на майката, ембрионът е различно от нея същество със свои индивидуални характеристики, уникално и неповторимо. Това, че през целия си живот човек е зависим в съществуването си от другите, не им дава право да го убият, нали?

т. нар. „християнски“:

– Умрялото детенце е невинно и ще отиде направо при Бога след мъчениците. Ужасна грешка, която позволява на родителите да мислят, че са направили добро на детето си, като са го изпратили направо на небето, вместо да се мъчи тук на земята.

Само че тези деца, умрели некръстени, никога няма да видят Бога, защото никой без кръщение не може да влезе в Царството Божие.

– Грешният свят ще бъде изкупен от кръвта на невинните жертви.

– Ако абортът е грях, ще се покаем и всичко ще бъде наред.

Най-често решението за аборт се взема прибързано, без сериозно обмисляне. Съвременните хора са възпитани да избягват „излишните усилия“, а абортът е най-лесното решение – неколкоминутна манипулация и проблемът е решен. Жената и мъжът не си дават сметка, че уни-

ват собственото си дете, нито са информирани как се извършва това.

Често се предприема аборт просто защото детето не влиза в плановите ни, а ние толкова държим сами да планираме и подреждаме живота си. Детето не е изрично пожелано, значи трябва да умре. А може би просто трябва да коригираме плановете си или да престанем да ги правим. Или пък себе си трябва да коригираме и да посрещнем с любов „непожеланото дете“?

„Нямам стабилна връзка, съпругът ми е против, нямаме жилище, стабилни доходи, още учя, трябва да направя кариера“ и т. н. и т. н. Причини могат да се намерят, но нито една не е достатъчно основание да се отнесе невинно човешки живот. С малко повече вяра в Божия промисъл всеки от горепосочените проблеми е разрешим. Всяко дете, независимо при какви обстоятелства е заченато, е Бо-

Българският православен интернет – настояще и бъдеще

Едва ли е възможно едно явление да бъде изследвано, без да са налице достатъчно на брой примери. За съжаление страниците с православно съдържание в българското web пространство се броят на пръсти. За сравнение – в Русия, Гърция и САЩ те са десетки хиляди.

Българското православие е представено твърде неудовлетворително и в Интернет порталите – обикновено страниците с религия се индексират като подраздел на „Изкуство и култура“. Поради скромния брой такива страници (а вероятно и поради недостатъчната обща култура в хуманитарната област на webmaster-ите на порталите), православните сайтове са индексирани в съседство със сайтове с окултизъм, протестантска или разколническа насоченост (старокалендарната църква има две големи страници, за сметка на това в Интернет няма и следа от „Пименовия“ разкол).

При създаването на раздела „Връзки“ в страницата на Синодално издателство сме се старали да посетим, поне частично, на сайтовете, които споменатите по-горе проблеми с търсенето. За да бъдат представени сайтове в индекса на Синодално издателство, трябва:

1. Да са с православно съдържание;
  2. Да съдържат единствено материали с уредени авторски права;
  3. Да са достатъчно професионално оформени;
  4. Да не са свързани със старокалендарната църква, други зилотски или разколнически среди;
  5. Да не са анонимни.
- Настоящата статия описва сайтовете, постъпили в индекса на страницата на Синодално издателство до 4 април 2002 г. Това са единствените досега открити от нас сайтове, които отговарят на посочените критерии.

Официална страница на Българската православна църква (<http://www.aster.net.8080ort.church.bg>)

Тя съдържа история на БПЦ, информация за църковното устройство и епархии. Сайтът е добре направен, но за съжаление, не се поддържа от дълго време.

Много хора у нас и в чужбина се обръщат към него за информация относно БПЦ и остават разочаровани. След неуспешен опит за обновяване, старата, англоезична версия на страницата бе преместена на друго място (<http://bulch.tripod.com/boc/>), което е проблем за новите епархии на БПЦ в САЩ, не владеещи български език.

Последното обновяване на страницата е от май 2000 г. В едно от последните съобщения авторът ѝ се обръща за съдействие, което задължително трябва да му се окаже и да се предприемат стъпки за подновяването на страницата. Така тя ще продължи да информира за събитията и живота в нашата църква.

Страница на Синодално издателство на БПЦ (synpress.bglink.net) бе пусната в Интернет на 3 март 2002 година.

Анонсирана е в брой 5 на ЦВ. Един от лидерите в православно българско Интернет-пространство е фондация „Покров Богородичен“ (www.pokrov.fondation.org). Новият сайт на фондацията се отличава с модерен дизайн.

По изключително удобен начин на него се представя развитието на фондацията през годините, съставът на управителния съвет и скипът от служители на фондацията. На страницата може да се намери подробна информация за всички дейности на организацията – енорийски живот, дякония, издателство, развитие, обучение. За мнозина интерес ще представляват официални документи на фондацията. Сред тях са учредителният акт, списъкът на дарителите от България и чужбина, този на бенефициентите, годишните отчети на фондацията, нейните принципи, цели и стратегии за развитие в бъдеще. В „Библиотеката“ на страницата са достъпни книги, издания на издателството на фондацията – „Омофор“, списание „Мирна“, бюлетинът „Покров“, както и православни текстове – авторски и преводи. В „Галерия“ можете да видите снимки, илюстриращи различни дейности на фондацията.

Страницата на „Покров Богородичен“ е достъпна на английски. Два много интересни сайта, свързани с дейността на фондацията „Покров“, са Проект „Черно слънце“ (blacksun.hit.bg) и Проект „Житието прозречето“ (yellowwindows.hit.bg). Първият представя изложба на рисунки на деца без семействата от Дом „Здравец“ в Угърчин, а другият е онлайн книга с текстове и рисунки на възпитаниците от същия дом. Тези страници са създадени от доброволен сътрудник към програмата в помощ на децата в Дом „Здравец“.

Едно от добрите явления в православния български Интернет е страницата на Младешкото християнско общество при храм „Св. Атанасий“ във Варна (www.svetlina.org).

Отличава се със семпъл и удобен дизайн. Направена е с много старание и съдържа доста материали. Интересни са „Неделните проповеди“ на енорийския свещеник на храма иконом Любомир Попов, който е инициатор за организирането на младежкото общество.

В раздела „Размисли“ са включени разсъждения от различни автори – св. отци и наши съвременници върху различни проблеми, като „За странностите на човешката логика“, „Много гости“, „За лицемерието на християните“ и др. Посетителят на сайта може да получи сведения за тайнствата Изповед и Причастие, за светилите и по др. въпроси, стоящи пред съвременния човек. На страницата можете да намерите кратък молитвеник.

Младешкото християнско общество издава и „Енорийски лист“, който е достъпен на адрес list.hit.bg. В него можете да прочетете текстове за по-ранни християнски празник, както и новини от енорията на храм „Св. Атанасий“.

Особено внимание заслужава страницата на издателство „Тавор“ (avor.hit.bg). Тя предлага голям брой книги на издателството online. За съжаление още на главната страница се съобщава, че издателството няма да може да продължи дейността си по финансови причини, въпреки старанията и усилията на издателите.

Независимо от този нередовен факт, страницата на издателство „Тавор“ предлага „Читалня“ с изключително богато съдържание (над 60 заглавия), в която можете да намерите творения на св. отци, жития, беседи, поучения на духовни старци, църковна история, изобличения на лжеучения и мн. др.

Страницата на Православието се определя като мястото за срещи на разпилените по света българи. Тук имате достъп до „всяко православно слово, публикувано на български език в мрежата“, включително четива на руски и английски език. Сайтът дава сведения за българските православни общности по света с присъствие в Интернет. Това е първият опит за създаване на вертикален портал с православно съдържание в българското Web пространство.

Информацията на сайта се обновява почти всекидневно, а източниците са както църковни, така и светски средства за осведомяване. На страницата има линк към сайта на „Църковен вестник“. Православната читалня на pravoslavieto.com е богато съдържание на текстове на св. отци и учители на Църквата, както и такива, третиращи съвременни проблеми. Там читателят може да намери анализи на съвременни събития и проблеми в България, интересни не само за сънародниците ни в чужбина, но и за нас.

На страницата може да се открие текстът на История славянобългарска на св. Паисий Хилендарски, снимки от България, линк към страницата на етнографския музей „Етъра“, както и „Календарни празници и обичаи на българите“ – все белези за носталгията на българите в чужбина по родината.

Страницата е дело на българската православна община „Св. Кирил и Методий“ в Норвегия. Тя съществува от 1996 г. и се състои предимно от млади хора.

В българското Интернет-пространство със свои страници са представени и няколко храма. Дизайнът на полюбен род страници е семпъл, включва кратка история на храма, съвременното състояние и дейността, които се развиват от енорията в момента и перспективите за работата в бъдеще. Подобен вид страници са по-скоро витрини на енорията и не се обновяват често. Не се пропуска да се спомне и банковата сметка на храмовете, с наивната надежда Интернет-страниците да привлекат потенциални дарители.

Внимание заслужават сайтовете на храм „Св. Николай“ във Велико Търново (stnikolai.hit.bg) и „Св. Троица“

в Свинов (<http://hram.hit.bg>).

Със свои страници в Интернет са представени и няколко манастира. Сайтът на Светогорския „Св. Георги Зограф“ (<http://zograph.hit.bg>) предлага информация на български, руски, английски и немски. Посетителят може да се запознае подробно с историята на манастира, с неговото архитектурно, стенописно, иконописно и книжовно богатство. Страницата е богато илюстрирана със снимки на манастира, детайли от стенописи, икони, миниатюри и др. Има и галерия с 15 икони и стенописи от Зограф, създадени между XVI и XIX век.

Сайтът на Троянския старопригнал манастир „Успение Богородично“ (<http://troyan-monastery.hit.bg>) дава информация за местоположението на св. обител, летопис, светни на манастира и днешното състояние. Много полезно за посетителя е информацията за поклонници, която дава сведения за възможностите и цените за престой в манастира.

Страницата е богато илюстрирана. На нея можете да намерите връзки към други православни сайтове. Обновявана е за последен път през декември миналата година.

Особено внимание заслужава страницата на манастира „Св. Николай Мирликийски“ и с. Кладия (<http://svnikola.hit.bg>). От 30 септември 2001 г. енорийски свещеник в този храм е о. Илия Христов, един от създателите на издателство „Тавор“. Страницата е изключително интересна. Подробно е обяснено местоположението на манастира и начините да се стигне до него, включително – превозни средства и връзки. С много старание е събрана и представена историята на манастира – автентични документи, снимки, спомени и сведения. На страницата е отразен енорийският живот на храма – какво представлява енорията, важни събития, празници и богослужения. Всичко това е богато илюстрирано със снимки. Неусетно посетителят на сайта започва да се запознава отблизо със свещеника и неговата енория. Не са спестени и проблемите на храма, но и проектите и намеренията за тяхното разрешаване в бъдеще. Достъпна за посетителя на страницата са дарителите и спомоществателите на енорийските начинания и благотворителност. Чрез тази страница имате достъп online до Православен катехизис, Православен молитвеник, сведения за православно богослужение и проповед, житие и акатист на св. Николай, осмогласник на новобългарски език и др.

Сайтът е създаден с много старание, любов и отдалечност на църковното служение.

С много любов е направена страницата за популяризиране на скалния манастир „Св. Богородица“ при с. Разбоище (<http://web.hit.bg/razboiste/>). Св. обител е разположена в дефилето на река Нишава, на около пет километра югозападно от гр. Годеч, в не-

Главната страница на Българската църковна община „Св. Иван Рилски“ във Виена, Австрия

посредствено близо до село Разбоище. Сайтът представя историята на манастира (гърбите сведения за него датират от IV в.), съвременното му състояние, галерия снимки с изгледи от манастира и околността.

Страницата на манастира „Св. Димитрий Басарбовски“ (<http://monastery.mlnk.net/homebg.htm>) представя „дейността действащ скален манастир в България“. Той се намира в каньонвидната долина на река Лома, където има около триста скални помещения, от които четиридесет са били църкви. Някои от тях са естествени, а други са издълбани от човека. Повечето манастири са били обитавани след XII век, а някои от тях и преди това.

На сайта можете да се запознаете с житието на св. Димитрий, както и с монашеството по принцип. В галерията на страницата има снимки, икони и стенописи, свързани с житието, моштите и култам към св. Димитрий Басарбовски. Историята на манастира е достъпна и на английски.

Със свои страници в Интернет са представени и някои български православни общини зад граница.

Сайтът на Българската православна църковна община „Св. Иван Рилски“ във Виена, Австрия (<http://www.bulgarschekirche.at/>) е професионално направен и се обновява редовно. Той дава информация за историята на църковната община, съвременното ѝ състояние, духовниците в нея, богослуженията и църковните прови. Страницата предлага кратко учение за тайнствата на Православната църква, история, иконография и песнопения.

Фотоалбумът представя кадри от енорийския живот на българската православна община във Виена. Страницата е достъпна на български, английски и немски.

От личните страници в православното Интернет-пространство впечателение прави „В начало бе Словото“ (<http://antonov.dir.bg>) – изключително интересен сайт на нашия сътрудник Никола Антонов, бивш семинарист, сега студент Класическа филология. Вътре ще намерите интервюта, поезия, музика и негови преводи на творения на светиле отци от оригинала, радио-телевизионни съвета, сведения за природата на сектантското съзнание и др.

Поощрение заслужава личната страница на студент от Богословския факултет на СУ на адрес: pravoslavie.hit.bg. На него можете да намерите някои текстове като – Въпросник при изповед на православ-

ни християни, Правило на св. Серафим Саровски и др. Доста интересни могат да бъдат за мнозина представените на сайта „Кратки указания за музикалните знаци в източното църковно пееие“. Те могат да бъдат полезни дори за студентите в Богословския факултет. Има и малка галерия от икони.

От обществените проекти внимание заслужават следните сайтове:

– Страницата на Възрожденския вестник „Духoven дом“ (http://www.bsc.rousse.bg/fsh/FSH_newspaper_bg.htm) – месечно издание за православна духовна и нравствена култура. Сайтът представя броевете на списанието от излизането му до юли 2000 г.

– Страницата на фондацията „Митрополит Методий Кусев“ (<http://www.bol.bg/koussev/>) има за цел да огласи честването на 160 години от рождението на видния общественик и духовен деец (1838 – 1922). Там можете да намерите сведения за живота и дейността на митрополит Методий Кусев, които от и за митрополита, програма за честването на 160-годишния юбилей.

Страница има и проектът за изграждане на православен параклис „Св. Троица“ в района на хижа „Ехо“, 1700 м надморска височина. Сайтът (<http://www.paraklis.dir.bg/>) запознава с инициативата, възникването на идеята и начините за нейното осъществяване.

В страниците на някои Интернет и service и content провайдери като digsy.bg, bulgaria.com, pirin.com, cultureforum.com могат да се намерят и фотоалбуми на някои български храмове и манастири. Те остават извън обсега на настоящото изложение.

Въпреки скромното заетие представяне на Православното в българския Интернет, в бъдеще се очаква положително развитие. През последните години много млади хора в България успяха да открият Православното, въпреки хилядите пречки. За идващото поколение Интернет е повече от средство за търсене на информация – мрежата е и среда за комуникация. Няма съмнение, че нашата обща явря ще бъде отразена в тази нова среда.

Екипът на ЦВ възнамерява да анонсира и за в бъдеще събитията от православния Интернет. За предложения на ваши сайтове в индекса на Синодално издателство, използвайте e-mail адрес: synweb@bglink.net.

Страницата подготвиха
Полина и Константин
СПИРОВИ

СЪВРЕМЕННИ ПОДВИЖНИЦИ

Старецът Яков и св. Литургия

Из биографичната книга за блаженопочиналия

С ега през нощите о. Яков не се борел срещу демоните, вече живеел заедно със светните и с Бога. Не че изкушенията напълно се прекратили, но имал такава гореща любов и преданост към светните и Бога, че тя го изпълвала целия. Не останало в ума и сърцето му празнина, нито дори мъгълче, където да може да се вмъкне изкушение. Тази му любов го сгравала и поглъщала толкова много, че забравял телесната болест и страшната преумора. Целият се превърнал в дух. Говорел със светните, усещал присъствието на ангели, щастие владело цялото му същество. Блаженството на небесното царство било частично тук, в килията на избрания създ, тоест, в сърцето и ума

тив, очакваше я всеки ден, всеки час и всеки миг. Няколко се учудваха, като го чуваха често да си пее опелото, докато вършеше различни работи. Подвизавал се и с нещо друго, за да привикне със смъртта: лягал на земята, скръствал ръце на гърдите си и започвал да си пее опелото.

Разтърсващи били и преживяванията му в храма по време на светата Литургия. Непознати и прекрасни неща виждал. Докато извършвал проскомидията, често му се откривало духовното състояние на починалите, които поменавал. През полуоткрехнатата врата на олтара го видели пред проскомидията да стои във въздуха, без да стъпва на пода.

Веднъж забравил да помене майка си и тя му се

Бога, облагодатявали атмосферата, влизали в съслужение със служащия и той виждал младежкия им образ... Излизал на Великия вход и една присъстваща монахиня го видяла да влиза в олтара без да стъпва по пода. Удивила се и се прекръстила онемала, за първи път виждала чудо. Когато свършила св. Литургия и монахинята отишла да вземе благословията му, за да си тръгне, той ѝ казал просто: „Днес литургията беше различна.“

Тя се окуражила и поначело да му опаше как го видяла на Великия вход. Старецът обаче успял да я изпречи и ѝ казал да млъкне, да не говори никъде нищо.

ангели, архангели и светии в олтара. Казвал, че на св. престол виждал много пъти как ангели и архангели държат Тялото Господне.

Всичко това станало причина за смянението на лицето на о. Яков. Когато служел в селцата и там, където отивал със светата глава на преподобни Давид, християните се впечатлявали. Нещо им предавал, вдъхновявал ги дори и да не говорел. Онова тихо и изпълнено с чиста любов лице, светлото му чело, очите, които прегръждали човека и милащата внушителност на гласа му... постоянно учудвали хората. Трябвало някой да е от камък или да е напълно безчувствен, за да не усети, че този монах е различен. И това различие можело да бъде само нещожестовено, тъй като носел мир и излъчвал любов около себе си.

Наистина, независимо дали говорел или не, щом седнел до него, човек неустойно се успокоявал. Предавал на всеки своята простота, вътрешен мир и покой. Тези дарове ги носят само човешките Божии, избраните Му създания, тези, които Го обичат много и Му служат предано.

Старец Яков служеше с абсолютна преданост на Бога. Служеше Му с патос в най-висшата форма на служение, като свещеник. Нищо по-висше, нищо по-свято, нищо по-сладко, но и нищо по-страшно от св. Литургия не съществувало за него. Вдигал се с температура, със сърдечна аритмия, с голям задух в гърдите, със страшен флетиб... и служел св. Литургия. Особено през последните си години, когато имал постоянен проблем със сърцето – а от 1986 г. и сърдечен стимулатор – приготвял се много рано в килията си и чакал да дойде на себе си, за да слезе в храма. И молел преподобния Давид не да го излекува, а да му помогне да застане на краката си и да служи. Да, само да служи... а след това нека дойде каквото Бог иска... но да успее и този път да служи! Толкова старецът обичал св. Литургия. Поради болестите му, а и тъй като изповядвал до 3 часа през нощта, се случвало да си помисли: „Днес няма да успее, няма да издържа, а добрите хора са дошли от толкова далече, за да се черкуват.“

Тогава му се явили светните и му казали: – Якове, няма ли да служиш, нито дойдохме от толкова далече?

След малко започнал с напредването на службата вече се чувствал по-добре. Често още в самото начало на св. Литургия го напущало чувство, че е болен. Накрая, както каз-

† Траянополски епископ ИЛАРИОН

Курбан и оброк

Благочестив обичай у народа е при някои църковни празненства да дава външен мизан на благодарствената или просветна молитва към Бога с устройване на обществена трапеза – в блажни дни със заковане на агне или друго животно, а в постни дни със съответна на постно ястие. Това се нарича курбан.

Тази дума обаче напомня мюсюлманския „курбан-баирам“ на турски език или „корбан“ на арабски и звучи нехристиянски. Курбан-баирам мюсюлманите правят през девет месеца и 10 дни след Рамазан – строгия им пост. Това е в спомен на Авраамовата жертва към Бога. Авраам бил готов да принесе в жертва своя син Исаак. Бог видял предаността му и жертвата била заменена с обен (Бит. 22:13). Това библейско събитие Мохамед изменил, като вместо за Исаак говори за Измаил, сина на Агар, служенията на Сарра. Празненството у мюсюлманите Курбан-баирам трае четири дни. В навечерието на празника правят помен за умрелите и раздават милостиня.

У евреите има подобна религиозна проява – не курбан, а корбан – с „о“ и значи дар на Бога, предложение, жертва. В тоя смисъл е спомената тая дума от Господ Исус Христос в евангелието от Марк: „Корбан, сиреч, дар Божий“ (Марк. 7:11).

За да не напомня християнската вещественна изжба на молитвата тая дума, с която се изразява същото от мюсюлманите, добре би било корбан да се замени с дребнобългарската дума оброк. Пог тая дума финансистите в миналото разбирали ган – ганък, нула или доход от известно притежание. С тая дума в миналото се е изразявало отпичането към общината или държавата. В религиозно значение това е вещество израз на задръжжението или благодарност към Бога. Така при оцеляване при някое времежиде или в иззра на благодарност за успех или изпълнена молба облагодетелстваният е обричал за даден ден или празник да даде жертвен израз през Бога или при по-големи възможности – агне или месо от друго животно, а ако денят е постен – постно ястие, което се раздава за благословение и зраба. И това се прави за година, две или повече, а обществено се прави и за постоянно.

В този смисъл са тъй наречените оброчища с поставяне на кръст или паметен камък там, дето някога е имало храм и по традиция и завещание от геги на определен ден се прави там молитва и народна трапеза и богослест.

За да се избегне нехристиянско разбиране и въобще чуждият елемент в тоя благочестив религиозен обичай, добре би било да се умтърри старобългарското му название оброк – дума, която напомня оброчане, обещание, молитва просветна или благодарствена към Бога.

Нека тези хубави религиозни обичаи да се осмислят и поддръжат за подсилване на религиозното чувство у народа на висота и всичко това да бъде за слава на Бога.

ваше и той самият, мислел, че лети, толкова лек ставал. Носел винаги една евтина свещеническа одежда. Никога нямал и не дал пари за по-хубава. Само през последните си години имаше красиви одежди – подаръци от духовните му чада – но от тях носеше само една, когато идваше много хора и на празници.

Отец Яков обичал монашеската добродетел на смириенето и послушанието до такава степен, че той самият със свещена хвалба казвал:

– Никога не пренебрегнах заповед на Никодим, нито помисъл ми мина да не го послушам!

Същото можел да каже и за добродетелта на нестежанието, но тя била толкова лесна и малка в очите му, че изобщо не говорел за нея. Проповядвал и вършел по-висшата от нея – милостинята. Край-

Старецът Яков през време на св. Литургия и в двора на светата обител

на о. Яков.

Веднъж, когато един монах дълго настоявал да му разкаже за тези свои преживявания, за които той твърд редко споделял, и то несвързано и загатнато, о. Яков му казал със смирен възторг:

– Тази вечер, чедо мое, се намирах и служих заедно със светни и ангели! На жертвеници, които са неописуеми.

И лицето му засияло. Монахът простоудно попитал как става това. А старецът отвърнал:

– Отче, не питай, това са духовни въпроси. Монахът обаче настоял и старецът отстъпил с едно условие.

– Отче, да не казваши нищо. А когато умра, ще речеи: „Един старец ми каза, че служел през нощите, че живеел съвместно и бил в съслужение с Пресветата Троица всекидневно.“

Такова постоянно чувство за Божие присъствие имаше старецът.

– Видя ли, отче, какво щастие имаме ние монасите и особено клириците?

Оттук човек може да разбере защо не се страхуваше от смъртта. Напро-

явила с оплакване:

– Яковче мое, на всички даде даровете им, а на мен днес не ми даде!

Разказваше, че същото му се случило и с кипърския архиепископ Макариос. Завършвайки проскомидията и обръщайки се, за да отиде пред светия престол, го видял да стои от дясната му страна с длани една върху друга, както при причастяването на свещеник с Тялото Господне. При поменаването на името и при молитвата за починали бил педантичен. Поменавал огромно количество имена, сред тях и монаха Антим, който толкова го притеснявал приживе. Веднъж помолил Бог да му покаже къде е отишъл Антим след смъртта си и една нощ го видял да стои в тъмно подземие. Поздравил го, а той му казал:

– Тук съм... Когато ме поменаваш, минава един слънчев лъч и за малко мога да виждам.

Всичко ставало по прост и ясен начин. През време на херувимската песен, служещият старец често не бил сам в олтара. Ангели, славословещи

По-късно о. Яков, обяснявайки на дякона служебните му задължения, за да бъде той по-внимателен към тях, му разказал за преживяванията и виденията си с дълбоко умиление:

– Ех, отче дяконе, да можехте да видите какво става през време на херувимската песен, когато свещеникът чете молитвата, бихте избягали всички... Невидимо се спускат и изкачат ангели, и много пъти усещам крилата им да докосват раменете ми!

През време на св. Литургия, на херувимската песен и на предложението на св. Дарове лицето му засиявало и излъчвало чистота, блаженство и величие. Този ниш йеромонах, който от 1960 г. и след това, при постоянния товар на болестите служел с величествени, но не театрални движения. Инал царствена церемониалност и всеки чувствал, че тази величественост произлиза от безграничната почит, която имал към тайнството на св. Евхаристия. Тази почит се засилвала още повече от присъствието на

Знанието като информация и съзнанието като опит

Между знанието като информация, макар да се говори и за „православно“ знание, и съзнанието като опит (става дума за църковна същностна разлика. В най-добрия случай, знанието като информация може да задоволи интелекта и това човешко измерение, но такова знание е безжизнено, безполезно и много често може да бъде опасно, грубо и сурово. То няма сила и мощ да променя откъдето, да вдъхновява, да преобразява и да обогатява човека. Нещо повече, то може, но не трябва да закъснява, парализира и унищожава всички останали човешки духовни сили, да неутрализира всеки човешки стремеж за промяна и преобразяване и да създава духовно мъртви хора. Страхувам се, че именно този вид знание като „информация“ все още преобладава в нашите училища, в училищата и енорийската катихеза, там където тя съществува, и че в това трябва да се търси същинската причина на всеобщата криза на църковната идентичност.

Днес хората търсят Христос, а не „информация“ за Христос, търсят Църквата, а не „теория“ за Църквата, било тя и Православната. Хората жадуват за Църквата като реална и конкретна богочовешка общност на човешки личности, а не за Църквата като бюрократична религиозна институция. От църковната йерархия се очаква да бъдат отци, учители, духовници, братя, а не „специалисти“ по обреди и ритуали, „управители на свещта“ и недосетливи и несприковосновни авторитети, на които трябва да се покоряват и подчиняват.

Православното богословие е опит, знание като опит, самият опит. Богословие е славословие и молитва в понятието, в мисловните и логически образи на целокупния църковен опит. Наистина, църковният опит може да се изразява и съобщава по много други начини. За разлика от „академичното“ православно богословие и класическата катихеза на новото време, където библейските истини и текст са се учили наизуст, църковното богословие и катихезата на църковния опит дават предимство на учения *in vivo*, а не *in vitro*. Те се развиват в три етапа: вкусане (виждане), обсъждане, действие. Детето, ученикът, студентът или възрастният човек се включва в църковната общност и се храни с Божествена хляб и вино (причастява се) – тогава той е вкусил и виждал, а след това оценява значението, избира служението в Църквата, т. е. обсъжда и действа. Църковният учител тук не е „адвокат“ на Бога, а член на църковната общност, в която всички

членове имат някакъв опит и предчувствие за Бога. Те всички са заедно с Бога и на божествения път, и всички трябва да се трудят да ускорят този път. Това ни насочва към още едно заключение: литургичното образование и възпитание е съборно по отношение на целостността и всеобхватността, и се отнася към всички (към всички възрасти и към двата пола заедно) на едно място, в поместната ехаристийна общност (енорията).

Ако същността на църковното възпитание и образование е литургичното възпитание, то се поставя въпросът: за какво тогава е вероучението за децата от предучилищна и училищна възраст, за средношколската младеж и студентите, за какво тогава е семейната катихеза, за която много се говори днес, за какво са специалните църковни училища, богословието, институтите, академите, факултетите? Нима въобще е възможно литургично, истински църковно образование, доколкото енорията като ехаристийна общност днес не функционира или функционира само номинално? Не са ли днес именно църковните училища единствените центрове на църковно възпитание, макар че не трябва да се подценява нито работата в други отделни центрове (монастири, енории, епархии)? Имаме ли днес достатъчно зряло църковно и ехаристийно съзнание, виждане на света и живота, което би могло да приложи литургичното възпитание на практиката? На тези въпроси не е лесно да се отговори. Литургичното образование и възпитание, като съборно и всеобхватно не изключва, така да ги наречем, отделните форми на образование и възпитание / за деца, за ученици, за студенти, за възрастни, за семейството/, нито съществуването на различни църковни училища. Напротив, тези два вида образование са взаимозависими. Образованието за отделните възрасти и съществуването на различни църковни училища, дори и на много по-разнообразни, отколкото са сега, има не само педагогическо оправдание, но и оправдание в реалните нужди на Църквата и обстоятелствата, в които тя живее. На Църквата са необходими всички хора, без оглед на различните занимания и професии, „специалистите“ от всички области, знанията и опитът на всички, но само ако са дарувани и внесени в литургичната общ-

ност. Това означава, че литургичното възпитание, самата Литургия, т. е. Църквата, е единственият същински субект на възпитанието. Тя е възпитателната цел, възпитателният съдържание и възпитателният метод. Отделните форми на възпитание, все едно дали става дума за отделните възрасти или за отделните училища, ще дадат плодове и ще имат своя пълен смисъл, ако са органично свързани с Литургията, ако в тях се проявява литургичният дух, атмосфера и съдържание, ако тези църковно-просветни институции функционират на църковни основи. Доколкото са отделени от Литургията и нямат църковно-литургичен характер, те със сигурност не могат да дадат плодотворе, които желаем и очакваме, колкото и да са на нужното „специализирано“, професионално, научно и дисциплинарно ниво.

Струва ми се, че когато литургичното виждане на света и живота е под въпрос, църковната зрелост и начинът на мислене, казано на езика на съвременната психология, са младенчески. В повечето случаи за нас енорията функционира на литургично-църковни основи само номинално. Същото е и с другите църковни институции. Тази ситуация не може да се промени за една нощ, още по-малко с решение или декрет „от горе“. Затова са необходими църковни личности, каквито няма достатъчно и няма да ги има без нова църковна практика. Трябва да се започне, защото без това няма да има църковна, духовна, нравствена и културна обнова на нашия народ.

Ако днес в практиката на семействата, енорията, училищата, епархиите, манастирите няма възпитателно-образователни центрове или те са твърде малко, ясно е какво и колко голямо брем е паднало върху църковните училища и каква е тяхната отговорност. Нима това не е достатъчна причина, да се направят всички, което е възможно, за да се възстанови те във всяко отношение върху църковни основи? Не виждам по-важен проблем от този, нито проблем, който би трябвало да привлича повече нашето внимание и да погълта енергията, както и някаква по-значима нужда за по-големи „инвестиции“.

Радован БИГОВИЧ
Превод:
Свещен ТУТЕКОВ
Сп. „Мирна“

Новини от сайта на Синодално издателство

Търсене в Библията

От 3 април
текстът на

Библията в страницата на Синодално издателство (syntpress.bglink.net) е индексирал чрез търсещата машина на fusionbot.com.

Посетителите на сайта имат възможност да откриват автоматично в Библията цитати чрез зададени комбинации от ключови думи. По-надолу е представена кратка инструкция за работа със системата.

В полето за търсене се въвежда една или няколко думи от българския език (маска). Например маската **Авраам завет** ще доведе до изброяване на книгите, съдържащи едновременно двете думи и ще покаже съответните цитати с номера на главата и стиха от библейската книга, в които се среща всяка от тях. Важно е да се помни, че при търсенето винаги се прави разлика между малки и главни букви, например ключовите думи **Слово** и **слово** трябва да се задават отделно.

В маската може да се задава и условие за липса на дадена дума в търсената книга посредством знака „-“, например маската **Авраам - завет** ще покаже сре-

Аварам завет

search tips

powered by FusionBot

Matched 12 pages in 0.06 seconds | Sort by: Date | Rank |

1. **Втора книга Моисеева - Изход**
ВТОРА КНИГА МОИСЕЕВА - ИЗХОД [1:1] Ето имената на синовете Израелски, които излязоа в Египет с Йозеф (Баша мей), всички със си (дъщеря) своя жена: [1:2] Рувен, Симон, Лейи и Иуд. [1:3] Исахар, Завулун и Венямин; [1:4] Дан и Си-лония; за Саша завет: Авраам, Исаак и Иаков. [2:25] И наистина погледна Бог към синовете Израел...
...люб и да спомне завет Си с верните Свои раби: Авраам, Исаак и Иаков! ...
2. **Втора книга Моисеева**
ВТОРА КНИГА МОИСЕЕВА 1 [1:1] До братята иудей в Египет - подраза. Братята иудей в Иерусалим и в цялата Иудейска страна не мислят честен мир. [1:2] Да не дава Бог добро и да спомне завет Си с верните Свои раби: Авраам, Исаак и Иаков! ...люб и да спомне завет Си с верните Свои раби: Авраам, Исаак и Иаков! ...
3. **32. Дванадесет Евангелия**
ОТ ПЪЛНО СВЕТО ЕВАНГЕЛИЕ [1:1] Понякогн мнозина поддиркава да съчинят разказ за непълно известните мисли на събличител; [1:2] който не ги предава оти, които от самото начало беа оеванди и служители на самото. [1:3] То некаже за добри...
...когато съблича Са завет. [1:7:3] клетвата, с която Той се кле на Авраам, нашия отец; [1:7:4] за да ...
4. **Дванадесет Евангелия**
ДЕВЯНАДЕСЕТТЕ АПОСТОЛИ [1:1] Първата книга, о Тодифиле, написана за всички, що Исусу намена да възкръсне и оучи [1:2] до днес, когато се възнесе, като даде чрез Духа Святого заповеди на апостолите, които бе

щанията на думата „Авраам“ единствено в книги, които не съдържа думата „завет“.

Възможно е да се задава търсене и по завършек на дума, посредством * в началото на думата, например маската ***тлене** ще покаже срещанията на „тлене“, „разтление“ и др. под.

Възможно е и цял пасаж да се обедини в ключово словосъчетание посредством кавчици. Например маска от вида **„В начало беше Слово“** ще доведе до намиране на цитата, съдържащи изброените думи в точно определената последователност.

Надаваме се, че въпреки ограничените възможности на тази система за търсене, тя ще бъде полезна за всички, които работят с библейския текст.

Поклонническо пътуване

И нека бъдем внимателни един към друг, за да се насърчаваме към любов и добри дела, като не напускаме събирателно си... (Евр. 24:25)

На 16 март, в навечерието на Неделя Сиропуста, група християни, организирани от църковното настоятелство на храм „Св. Андрей Първозвани“, посетихме храм „Св. 40 мъченици“ в гр. Сапарева баня. Председател на храма е отец Вергил, священослужител от 42 г. Поради отсъствието му ръководителят на групата, иконом Иван Касабов от храм „Св. Андрей“, прочете определения за този ден евангелски четива с кратка беседа за прощата в духа на стиховете от евангелие от Матей 6:14-15, след което отслужих панихида.

По-късно отец Вергил изнесе беседа за историята на построяването на храм „Св. 40 мъченици“ през 1859 г. и многобройните параклиси, построени с негово съдействие в околностите на Сапарева баня. Сподели своя личен опит от молитвите пред чудотворната икона на св. Богородица, която се намира в поверения му храм. Тя ялата е обичена с наниз от пендари, подарени от благо-

дарни богомолци.

Ето и една от случките, която ни разказа старият свещеник. Преди години се случило на отец Вергил късно вечерта да влезе в храма. Отваряйки вратата, видял чудотворната икона обгърната в ярка светлина, както и цялата предна част до тавана, на фона на погълнатата в тъмнината църква.

Другата чудотворна икона на св. Богородица в същия храм е Акатистната. Тя е в сребърен обков и се изнася при литийни шествия. Отец Вергил ни запозна и с историята на манастира „Св. архидякон Стефан“, построен в планината над Сапарева баня. В манастира има аязмо, чиято вода помага при очни заболявания.

След обяд посетихме и новостроящия се храм „Рождество Богородично“, чиято освещаване предстои да се извърши на 8 септември 2002 г.

По-късно посетихме и Ресловския манастир „Покров Богородичен“, където се поклонихме пред мощите и иконите в храма.

Така и чрез поклоннически пътувания, организирани от енорийските ни свещеници, ние, християните, се познаваме, поучаваме и насърчаваме в църковно общение по пътя за нашето небесно отечество.

Елена НИКОЛОВА

София: „Инж. Ив. Иванов“ 70А; 931-22-68; 32-50-79, GSM 087/58-64-24

† Агенция „Хронос“ †

с 14-годишна практика в траурно-обредната и възпоменателна дейност

► ПРЕЛАГА УСЛУГИТЕ СИ НА АКТУАЛНИ ЦЕНИ

Погребение – 295 лв. (в сумата е включено: административно оформяне на необходимите документи; транспорт в гр. София и гробищния парк; хладилна камера за 24 ч.; ковчег, драперия, покров, аранжиране на ковчеза; надгробен кръст, траурен букет с размери по избор; 10 бр. некролози; изкопаване и зариване на гроба; товаро-разтоварна дейност в гробищния парк; комплект свещи, църи и погача за 20 човека, 20 комплекта пластмасови прибори, бутилка вино, траур за жилищна врата и 20 бр. траурни ленти).

- **Окончателно разплащане – след церемонията**
- **Разсрочено заплащане – до 6 месеца без лихва**
- **Посигурява се свещеник от храмовете към каноничната Българска православна църква.**

► допълнително АГЕНЦИЯТА ПРЕЛАГА:

- букети, гарнирани с двувъетни траурно-възпоменателни ленти (размери 100/50 см)
- венци, гарнирани с двувъетни траурно-възпоменателни ленти (всякакви размери). (Цените варират от 35 до 120 лв. в зависимост от цвятта.)
- равненки и организирани на панихиди.
- всестрани каменоделски услуги и ремонти.

Деца пресъздават иконографски миниатюри

На 25 март, по случай големия християнски празник Благовещие, в Енорийския център на храм „Покров Богородичен“ бе открита изложба на миниатюри, нарисувани от децата в школата по иконопис – трета година. Представени са 12 произведения със сюжети от Стария и Новия Завет. Това начинание бе благословено от председателя на храм „Покров Богородичен“ – свещеник Николай Танев.

Изложбата е открита за посетители всеки ден от 10 до 17 ч. до 25 април.

Детската школа по иконопис се създадена преди три години. Създателите ѝ са предвидили часове по вероучение, които предхождат часовете по иконопис, изхождайки от факта, че иконата е особен

работа, с децата сме в пълен синхрон. Тази година акцентираме върху притичите и блаженствата, като ги свързваме с конкретни примери от живота. Предвиждаме и илюстриране на притчи.

– **Запознати ли са децата със символиката на иконата и нейното място в храма?**

– Разбира се. Не е редно да рисувам нещо, което не познават. Още повече, че при иконата се изписват свети образи и мястото им е преди всичко в храма.

– **Мислите ли, че децата разбират езика на иконата?**

– Да, това проличава и в нашите часове, и в иконите, които учениците създават.

– **От колко години функционира школата по иконопис?**

– От три години. Самият курс на обучение е тригодишен. Първата година децата изучават иконопис, втората – стълбик, третата – миниатюрна живопис. Предвиждаме до края на тази учебна година децата да се запознаят със значението на хоругвите и начина на тяхното изписване.

Сега в школата по иконопис има общо 50 деца. За

Участниците в школата по иконопис към Енорийския център „Покров Богородичен“ и техните преподаватели

Миниатюрите из Томичовия псалтир, Манасиевата летопис и Лондонското евангелие се свързват с Търновската книжовна школа и по-специално с духовниците от Килифаревския манастир. Това е църковно-книжовното изкуство от XIV в.

– **Могат ли децата да разчитат текстовете, или само ги изписват?**

– Запознали сме учениците с особеностите на църковнославянския език и те могат не само да изписват отделни букви, но и да ги свързват в думи.

– **Има ли нещо по-особено в цветовото отношение в миниатюрната живопис?**

– Използва се меката гама – червено, охра, кафяво, жълто. Набеляза се на златния фон – символ за царственост, божественост и святост.

За мнение по въпросите на миниатюрната живопис се обърнах и към един от учениците в школата по иконопис – Богдан Борисов Ланджев на 13 г. Той участва в изложбата с миниатюрата *Св. архангел Гавриил и Моисей в пустинята*.

„Лествица“, Станислава Стаменова – 13 г.

вид саморазкриване на Църквата. В нея се срещат догматиката, мистиката, сотирологията и естетиката.

Заниманията се водят от Вера Жекова, магистър по богословие, и от Младенка Ланджева, преподавател по иконопис.

В разговор те ни изясниха някои подробности от своята работа.

– **Защо часовете по иконография се предхождат от занятия по вероучение?**

– За иконописца е нужна духовна нагласа. Без нея не могат да се постигнат добри резултати. Тя е част от Священото Писание на Църквата. Ако децата не са запознати с основните християнски истини, с основните библейски персонажи, с житията на светните, те няма да знаят какво рисуват. За тях е важно да се запознаят и с християнските добродетели, защото едно от изискванията в иконописата е всеки, който пристъпва към изписването на светите образи, да има вътрешен мир, молитвена вглъбеност и чисто сърце.

Днес, след три години

трета година се обучават 14.

– **Откъде се появи у вас идеята да запознаете децата с миниатюрната живопис?**

– Миниатюрната живопис е уникална. Тя привлича със своето изщество, с богатата си орнаментика, сложните по иконография и стил миниатюри. Хубаво е децата да познават нашата история и култура. Запознахме ги с миниатюри из Томичовия псалтир, Манасиевата летопис и Лондонското евангелие и тяхната история. Един от миниатюрите са разположени във вид на фризове спрямо текста, а други – на цели страници.

„Възкресение Христово“, Иван Тилов – 13 г.

– **За първи път ли се сблъсквах с миниатюрната живопис?**

– С тази живопис да, но с изобразителното изкуство се занимавам от по-рано.

– **Кой те насочи към иконописата, миниатюрната живопис, все пак тя е по-различна от изобрази-**

телното изкуство?

– Майка ми.

– **От колко години си в школата?**

– От три.

– **Намиращи ли разлика между иконата и миниатюрната живопис?**

– Не. Изобразяваме все свети образи. Само при миниатюрната живопис образите са по-фини, защото са по-десни. Контурите са по-елегантни. Цветовете са по-ярки, за да изпъкват образите. Интересни са заставките (началото на текста) и канцовките (краят на текста). В тях са застъпени елементи от растителното и животинското царство, кръстовете и благославящи ръце.

– **Какъв текст илюстрира твоята миниатюра?**

– Св. архангел Гавриил и Моисей в пустинята. Текстът към миниатюрата не е взет от Стария Завет. Съдържа се в руска хроника от 1110-1113 г.

– **Знаеш ли как се нарича шрифтът, с който е написан текстът?**

– Устав, което ще рече краснопис (класическо писмо).

Посетителят на из-

„Св. арханг. Гавриил и Моисей в пустинята“, Богдан Ланджев – 13 г.

ложбата вижда, че от съвместния труд на свещенослужители, учители и деца са постигнати забележителни успехи както в овладяване техниката на иконописата, така и в духа на иконописата.

Диана ИВАНОВА

Енорийски православни братства в Пловдив

Продължение от бр. 6

През 1931 г. братството открива възпиталище (занимания) и приют, в който намират подслон 40 деца от работнически семейства. Заниманията на децата били свързани с изучаване на Закон Божий и възпитаване в добро държание. Уроците по Закон Божий били водени от енорийските свещеници, подкрепяни в работата си от архим. Климент, протосингел на Пловдивската митрополия. На добро държание децата били възпитавани от учителки и членки на братството. Чести гости на братствените събирания били пловдивските митрополити Максим и Кирил.

Енорийското православно братство „Св. Марина“ при митрополитския храм в Пловдив, посветен на същата светица, е основано вероятно в началото на 30-те години на миналия век от прот. Васил Липчев. Преди това прот. Липчев основава братството „Св. Антоний Велики“ в с. Кричим (днес град), където до 1927 г. е бил енорийски свещеник.

През 1940 г. братството „Св. Марина“ открива трапезария за ученици от училищата в енорията на храма. По-късно трапезарията е разширена и за възрастни. Всяка събота видната енорияшка и ден член на братството Анна Делчева сама приготвяла и раздавала обяд на децата. Докато те се хранили, някой от енорийските свещеници на храм „Св. Марина“ или учител, братствен член, изнасял на децата кратка беседа върху Священото Писание или им четял от житията на светите. Много популярен не само в Пловдив и енорията, но и в страната е дамският братствен хор, ръководен от свещ. Димитър поп Константинов.

През 1931 г. енорийските свещеници прот. Петър Папуков, свещ. Николай Дойков и свещ. Васил Славчев поставят началото на енорийското братство „Св. Троица“ при едноименния храм. Задачата на братството е формулирана от свещ. Николай Дойков по следния начин: „Да проведе една системна борба със сектанството и отрицателните за духовния мир на вяращите полезновения чрез активна социална благотворителност“ (сп. „Братско слово“, 1931 г.). Тази задача братството успява да

постигне и за кратко време се превръща във важен духовно-просветен и благотворителен център за трите работнически квартала, влизащи в енорията на храм „Св. Троица“. В помощ на братството действа и основаното на 13 април 1933 г. към храма младежко православно дружество „Св. Климент Охридски“.

През 1940 г. по инициатива на братството „Св. Троица“ в двора на храма започва строеж на дневен детски дом с кухня, трапезария и спални помещения със сто легла. Домът е завършен през 1942 г. и тържествено осветен и открит на 26 май с. г. от Пловдивския митрополит Кирил. Спомоществатели на строежа са Пловдивската митрополия, индустриалците братя Калпакичови, Тютюневото търговско сдружение в Пловдив, Пловдивското кметство и др. частни дарители. В детския дом се помещавали също братствен салон с 400 места и зала за срещи на младежкото дружество „Св. Климент Охридски“.

Днес братството „Св. Троица“ е единственото, което възстанови дейността си.

През 1942 г. енорийският свещеник Благой Стаматов основава братството „Св. Климент Охридски“ при храм „Св. ап. Петър и Павел“. Братството редовно изнасяло беседи, организиращо поклоннически пътувания и поддържало братствен хор. Всяка година на Неделя на мирносийците в храм „Св. ап. Петър и Павел“ се извършвал братствен помен за починалите членове на братството.

Още в края на 20-те години на миналия век пловдивските енорийски братства започват активно да си сътрудничат с цел разширяване обхвата на тяхната дейност и постигане на големи и трайни резултати след възращите. През март 1930 г. по поръка на Пловдивския митрополит Максим братствата в града създават общо братвено настоятелство. Братствата „Св. Марина“ и „Св. Николай“ започват да изнасят общи беседи в салона на благотворителния дом „Д. Клугодуглий“ и в салона за религиозна просвета „Св. Анна“. Смесени групи от братствата „Св. Марина“ и „Св. Троица“ посещават Дома за малолетни престъпници и Пловдивския окръжен затвор.

Следва ЕМИЛ ПАРАЛИНГОВ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2002 г.		„Църковен вестник“		сп. „Духовна култура“	
1 година.....	19,20 лв.	1 година.....	16,80 лв.		
6 месеца.....	9,60 лв.	6 месеца.....	8,40 лв.		
3 месеца.....	4,80 лв.	3 месеца.....	4,20 лв.		
1 месец.....	1,60 лв.	1 месец.....	1,40 лв.		
Цена на 1 брой.....	0,50 лв.	Цена на 1 брой.....	0,90 лв.		

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
тел./факс 980-30-16
Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ
Ръкописа не се връща.

Банкова сметка на Синодално издателство на БИЦ
ТБ Бюхним, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018
Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!
Напомняме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за бютични нужди.